

Hun er helt hjemme

ORD JOHANNE GABEL
FOTO TERRITORIUM

Hun er ikke bange for at stikke fingrene i en hvepserede. Det har hun gjort før, og hvepsereder er der nok af som ny minister med meninger om grønt landbrug, mere natur og adgang for danskerne til Danmark. Mette Gjerskov ser et anderledes land for sig. Udsigten har hun haft, fra hun var seks år, på Dyssegården som stadig er stedet, hvor Ministeren for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri er helt hjemme. ►

◀ Side 25-26

Med et af de fem æsler på Dyssegårdens mark. Æslerne kom trissende for at se på fotografen og havnede selv som blikfang sammen med Mette Gjerskov. Roen og den renommerede stædighed har de to til fælles.

M

inisteren kommer gående op over græsplænen. Sorte gummistøvler, sorte bukser, sort kortærmet bluse. Hun skridter godt igennem og ser ikke ud til at fryse det mindste, selvom det er den sidste dag i oktober og råkoldt.

Hun tager imod på den lille parkeringsplads, som er endestation for en lang og jævn grusvej. Af den slags som lige netop ikke er hullet og bumpet. Allerede fra man drejer fra på Frederiksborgvej ude ved Roskilde fjord og følger skiltene til Dyssegården langs en lav juletræsplantage, er det altså etableret, at her er et sted med overskud. Gårdens stuehus er hvidt og stråtækt og vender gavlen med hen ved 10 fuglekasser mod den ankommende. Til venstre ligger hovedpersonens nyere selvbyggede hus. I midten står en stor stendysse.

Stendyssens stemme

Mette Gjerskov står bredt, smilende og sætter armene i siden. Gule og orange blade flagrer om gummistøvlerne. Ministeren for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri er hjemme selv. Ingen stress. Fast blik i de brune øjne. Rodfæstet på gården hvor hun har boet, siden hun var seks år. Kun afbrudt da hun læste til agronom i København.

”Gården og omgivelserne betyder fantastisk meget for mig. Det er kun få forundt at bo i det åbne land, og jeg er helt afhængig af at følge årstiderne, af rådyrene, der kommer her forbi, og fuglene på foderbrættet, de er nemlig mine,” siger hun ikke uden selvironi, fordi en nyslået minister ikke for alvor har tiden til andet end at nyde de dyr, der passer sig selv.

Dyssegården lå oprindeligt i landsbyen Gundsømagle et par kilometer fra den nuværende adresse, hvor gården blev flyttet til og genopført i 1780'erne. Dengang var der otte-ni stendysser på gårdens jorder.

Mette Gjerskov indleder rundturen med at klappe den tilbageværende mandshøje stendysse på gårdspladsen.

”Den er 3.500 år gammel og har ligget der. Always.”. Hun piller i det lysende grønne mos på stenen.

”Jeg er til gengæld begyndt at spørge mere til de ting, som forandrer sig. Hvorfor er der kommet så meget grønt på stendysen? Det var der ikke før. Er det, fordi der er så meget ammoniak i luften?”

Naturen har brug for plads, plads og mere plads. Danmark er et lille land, hvor vi både skal bo, have landbrug og natur. Derfor er vi nødt til at sætte nogle kloge mennesker til at se på, hvordan vi planlægger det bedst muligt

Landmandsdatter med miljøfortælling

Hun fortsætter langs stuehuset og sætter sig på de efterårsfugtige havemøbler. Den sort-hvid-plettede kat Jonas følger troligt trop og hopper op på havebordet for at gøre sig bemærket.

”Den store miljøfortælling gik for alvor op for mig, da jeg kom i Folketinget. Det betyder, at jeg nu spørger: Hvorfor har vi ikke så mange agerhøns og harer? Hvorfor var uglen væk i nogle år - og

hvorfor er den nu kommet igen?”

Der kommer støj fra stalden. Så stille. Så rumsterer det igen. Mette Gjerskov springer op for at undersøge sagen. Det er æslerne. De alenlange ører vendes mod lyset, da stalddøren bliver åbnet. De er inde i dag, fordi de skal have beskåret hovene, oplyser Mette Gjerskov og præsenterer æslerne ved navne. Fem stykker i alt. ”De er kun på arbejde fire weekender om året,” griner hun. Det er, når der kommer folk til vafler, æsel-ture og fæld-selv på brødrenes juletræsplantage.

Dyssegården er et veritabelt familieforetagende. 20 hektar, syv katte, fem æsler og tre generationer. Mette Gjerskov, hendes forældre, brødre og niecer. Der er legeplads, vandhul, mark og juletræsplantagen - der dyrkes konventionelt.

”Det er svært at dyrke juletræer økologisk,” siger ministeren, der erklærer sig for landmandsdatter med landmandens tilgang, men tilføjet omsorgen for miljø og natur - ikke mindst i kraft af de ordførerposter hun har haft for sit parti i Folketinget siden 2005.

Lad der blive skov

Hvorfor uglen er vendt tilbage til gården efter nogle års pause, svarer hun selv på lidt efter. Det er måske juletræsplantagen, der har æren. Plantagen bliver nemlig ikke pløjet, og blandt andet derfor er der mange mus.

Gården er i det hele taget lagt an på, at der skal være mange levesteder for dyrene. Desuden har familien haft det held, at de tilstødende jorder syd for gården er blevet købt af Naturstyrelsen og Københavns Energi, der sammen med Gundsø Kommune og Jyllinge Vandværk over de sidste 10 år har rejst skov - Guldysse Skov - uden brug af sprøjtemidler.

”Det giver mig en tro på, at man kan planlægge sig ud af ting. Her har man trukket nogle streger på kortet og sagt: Lad der blive

skov', uden sprøjtemidler – stille og roligt.”

Landbrug over gevind

Når Mette Gjerskov kigger ud forbi sit eget smørhul, ser det ikke helt så lyst ud for naturen og artsrigdommen.

”Over de sidste årtier har der været en intensivering af landbruget, som er gået over gevind. Der er i dag arealer under plov, som ikke burde være det. Jeg forærede jo min forgænger (tidl. fødevareminister Henrik Høegh. (V) red.) et par waders som kommentar til, at vi dræner og pløjer vores jord, og så står det hele under vand, når der kommer skybrud. Når 60 procent af dansk jord dyrkes intensivt, så har det enormt barske konsekvenser. Hvis vi forestiller os, at det kun var 30 procent, så ville der være meget mere plads til naturen,” siger hun og tilføjer

skyndsomt, at tallet 30 naturligvis ikke er et mål, men blot en forestilling. Hun fortsætter:

”Det er ikke den enkelte landmands ansvar at ændre udviklingen. Det skal ske fra ministeriets side og fra EU, hvor vi skal have omlagt støtten og lægge grundstenen til det grønnere landbrug. Pengene skal ikke kun gives til hvede, men også til mere natur.”

Ministeren har allerede mødtes med sine kollegaer i EU for at forberede forhandlinger om reform af EU's landbrugsstøtte. Forhandlingerne tager for alvor fart under det danske EU-formandskab fra årsskiftet. Meldingerne på området fra den uforfædede minister har været til at tage og føle på, siden hun trådte til i starten af måneden. Uden at blinke siger hun, at danske landmænd skal se efter grønne støttékroner fra EU frem for at stirre sig blinde

på mistede muligheder for støtte til konventionelt landbrug, og så skal det koste på pengepungen at sprøjte.

Hvad siger de lokale bønder til det?

”Nu er der jo ikke så mange landmænd tilbage på landet. Det er i Gundsømagle som i så mange andre landsbyer, at der er tre gårde: skolegården, kirkegården og bondegården,” siger hun med reference til den strukturelle udvikling i landbruget, hvor jorden koncentrerer på stadig færre landmænd.

Et levende landbrug

”Men jeg får da kommentarer. Blandt andet fra vores tidligere forpagter og fra andre, der ikke kan forstå, at jeg som agronom kan tale så grønt. Men det er jo bæredygtigheden i selve landbrugsproduktionen, jeg er opta- ▶

▲ Minister i det grønne. Den grønne omstilling i landbruget skal starte i ministeriet og i EU. Det er ikke den enkelte landmands ansvar.

▲ **Naturen tager tid:** I ministerens have findes et genoprettet vandhul. Der er blyhøns, ænder og hejrer, men det kniber med at få frøer og småfisk tilbage til vandhullet. Andemad på overfladen tegner i sig selv det bugtede billede af for meget næring. "Det er de sidste 100 års næring, tror jeg. For nu bliver der jo ikke tilført næring til jorden omkring. Men det tager lang tid for naturen at komme sig," siger Mette Gjerskov.

get af," siger hun og stiller det retorisk op:

"Skal vi lukke landbruget i Danmark? Nej. Skal det hele være økologisk? Nej. Men der skal være lidt mere økologisk, fordi der er udvikling, beskæftigelse og vækst inden for det økologiske landbrug," siger hun vel vidende, at det økologisk dyrkede areal i Danmark er forsvindende lille: 175.000 hektar. Selv med den fordobling som regeringsgrundlaget lægger op til, er det en andel, der blegner på baggrund af de 2,6 millioner konventionelt dyrkede hektar.

"Det er hele landbruget, der skal være grønnere og mere bæredygtigt. Og der er landbrugsstøtten et godt middel," siger hun og mener nok, at hun kan få landmændene med sig.

Fortiden i Forbrugerstyrelsen og som forbrugerordfører fornægter sig heller ikke, da hun argumenterer for, at forbrugerne herhjemme og i udlandet i løbet af de næste 10 til 20 år vil trække den rigtige vej.

"Jeg tror på, at forbrugerne vil stille krav om kvalitet, og at den kvalitet skal indeholde både grøn teknologi, dyrevelfærd og økologi. Dansk landbrugs produkter

sælges i hele verden. Hvis vi skal producere fremtidens kvalitetsprodukter, så skal der være en merværdi for forbrugerne. Som vi eksempelvis kender det fra Fairtrade-mærket. Jeg har set svineproduktion i både Kina og Brasilien. De kan hurtigt nå op på siden af os. Så vi skal tænke os godt om. Hvad er det egentlig, som dansk landbrug skal leve af?"

Plads, plads og mere plads

Netop det spørgsmål er overskrift for den landbrugs- og naturkommission, som ifølge regeringsgrundlaget skal være 'hurtigtarbejdende'. Hvor hurtigt det så er, kan Mette Gjerskov ikke komme nærmere, end at det i hvert fald ikke skal vare hverken to eller tre år, inden der er et resultat – herunder også et bud på, hvordan pladsen i Danmark skal fordeles.

Dertil skal den bebudede Naturplan Danmark – som også fremgår af regeringsgrundlaget - træde til med en vifte af forslag.

"Naturen har brug for plads, plads og mere plads. Danmark er et lille land, hvor vi både skal bo, have landbrug og natur. Derfor er vi nødt til at sætte nogle kloge mennesker til at se på, hvordan

vi planlægger det bedst muligt," siger ministeren. Hånden peger igen over mod stykket med ny pesticidfri skov, der i samtalen løb er blevet indbegrebet af god planlægning til gavn for naturen og samtidig en illustration af, at ting tager tid.

Og hvordan ser så ministerens drømmedanmark ud – givet den rigtige planlægning og tid?

"Det er et meget mere varieret landskab med sammenhængende naturområder, hvor dyr og planter kan sprede sig, og det er et landskab med adgang for offentligheden."

Hun slipper drømmen og vender tilbage til politikeren.

"Vi vil gennemgå støtteordningerne og se på, hvordan vi kan øge adgangen til vores land. Når vi alle sammen betaler til naturpleje og grøn omstilling, så skulle da pokker, om ikke også folk skal have lov til at se det, de betaler til. Vi får heller ikke nogen til at værdsætte naturen, hvis de ikke kan komme ud i den. Jeg ved godt, at jeg kaster mig ind i en hvepserede her ..., " siger hun og gør et lille ophold, før hun blidt tilføjer: "... men det gør jeg gerne." ■

Mette Gjerskov

- **Siden 2005** Medlem af Folketinget for Socialdemokratiet
- Har været energiordfører, forbrugerordfører og senest miljø- og klimaordfører
- **1985** Samfundssproglig student, Amtsgymnasiet i Roskilde
- **1993** Cand.agro., Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole
- **1995-1999** Fuldmægtig, Fødevarerministeriet
- **1999-2001** Afdelingsleder, Direktoratet for Fødevarerhverv
- **2001-2004** Fuldmægtig, BioTIK-sekretariatet, Forbrugerstyrelsen
- **2004-2005** Centerleder, Center for frivilligt socialt arbejde
- **1999-2004** Vicepræsident i Røde Kors og formand for Røde Kors i Gundsø lokalafdeling

Bor på Dyssegården, et familielandsted ved Gundsømagle tæt på Roskilde i sit eget selvbyggede hus. På gården bor – foruden Mette Gjerskov – også hendes forældre og to brødre med deres familier.